

Un mod specific de cinstire a personalităților - biobibliografiile

Vlad POHILĂ

Comunitatea noastră traversează o etapă de maximă angajare politică... Orice post de radio ai pune, orice canal de televiziune ai deschide, acum, bunăoară, îți se face amar pe suflet de atâtea sloganuri electorale neinspirate. Pare ciudat că în aceste condiții oamenii mai găsesc timp și forțe de a-și aminti și de cultură, de poezie, de carte... Și, totuși, se mai găsește: și timp, și entuziasm, și sincere aprecieri, și flori. De exemplu, manifestările prilejuite de aniversarea a 70-a a poetului **Grigore Vieru**, prin amplasare, emoții și colorit, au amintit de niște timpuri ce păreau de mult apuse: anii 1989-1991. Mii de oameni, poate cu deosebire copii și adolescenți, au trăit din plin, la o nouă temperatură, frumusețea verbului matern, dragostea nețărmuită de Țară și de Neam, puterea și profunzimea iubirii de Mamă, de Femeie, de natură, de Frumosul însuși. S-a întâmplat și la noi, în spațiul dintre Prut și Nistru, acel caz rar când un creator în viață, opera sa, cunoscută, apreciată, îndrăgită de câteva generații, prilejuiește o sărbătoare de rang național, când aproape că toate instituțiile culturale, organele mass-media consideră o datorie de onoare de a-l cinsti pe scriitor, de a-i repune în actualitate creația prin: lecturi, recitaluri de poezie, spectacole muzicale, interpretări sau re-interpretări critice ș.a.m.d. Menționăm în context că *BiblioPolis* a anticipat acest frumos jubileu, publicând în nr. 4 din 2004 un material consacrat maestrului Grigore Vieru, un microeseu scris cu sinceritatea și căldura pe care le poate avea numai un alt maestru, cel ce se numește Glebus Sainciuc. Mai amintim că numeroase biblioteci din sistemul BM "B. P. Hasdeu" au organizat diferite și originale manifestări dedicate creației și personalității lui Grigore Vieru, care, de altfel, a fost prezent mereu, de-a lungul anilor, pe agenda activităților culturale organizate sub egida Bibliotecii Municipale din Chișinău.

Anul 2005, fiind unul deosebit de bogat în aniversări culturale, prilejuiește la BM "B. P. Hasdeu" și omagierea într-un mod specific al unor personalități marcante ale literaturii române din R. Moldova. Ne referim la *biobibliografii*, care au devenit mai de mult cartea de vizită a bibliotecii noastre. În primele luni ale anului sînt aniversați cîțiva scriitori de seamă, creației și vieții cărora lucrătorii BM le-au pregătit sau le pregătesc biobibliografii ce ilustrează pregnant, în amănuntime, activitatea literară, culturală, iar în anumite cazuri – și obștească a celor sărbătoriți.

Petru Cărare (n. 1935, în satul Zaim, celebru și prin faptul că l-a dat literaturii noastre pe cîntărețul limbii române, Alexe Mateevici), este bine cunoscut și îndrăgit la noi ca poet și prozator umorist, cu memorabile pagini satirice. Generația mea ține bine minte furorile ce le-a provocat volumul *Săgeți*, retras în 1972 din librării, după care, tirajul confiscat fiind "dat la topit", ars într-o rîpă undeva pe lîngă Ialoveni. Știau oare zbirii sovietici că astfel i-au făcut lui Petru Cărare cea mai dezinteresată publicitate? Puțin probabil. Cert e, însă, că după *Săgeți*, plachetă ce a circulat mulți ani xerocopiată, iubitorii de poezie de la noi căutau cu un interes înzecit fiecare nouă creație lirică de P. Cărare, asaltau teatrele unde se jucau spectacole cu piesele sale, căutau fiecare număr al revistei *Chipăruș* – poate-poate vor găsi vreo fabulă, parodie sau epigramă de acest George Topârceanu al Basarabiei. Așa cum ne arată și biobibliografia *Petru Cărare*, în curs de apariție sub auspiciile BM "B.P. Hasdeu", P. Cărare s-a manifestat - în anii cînd i se interzisese să publice creație originală - și ca un talentat traducător, oferind cititorilor noștri versiuni românești ale fabulelor lui Ivan Krilov, ale poemelor lui Francois Villon, sau proze ce s-au bucurat de atenția bibliofililor, cum ar fi *Corabia nebunilor* de

Sebastian Brant ori *Daghestanul meu* de Rasul Gamzatov, numeroase cărți cu poezii pentru copii – de autori ruși, din creațiile unor reprezentanți ai literaturilor din fosta URSS.

Ion Ciocanu era cunoscut ca un critic și istoric literar, însă și ca estetician, poet, prozator încă prin anii '70 ai secolului trecut, când preda la Facultatea de filologie a Universității de Stat din Chișinău, de unde a fost concediat cu brutalitate, pentru că luase, într-un studiu, apărarea lui Ion Druță, dar mai scrisese și niște articole în care le sugera studenților să nu mai utilizeze în vorbire barbarisme, adică rusisme. Este, neîndoișor, unul dintre cei mai fecunzi, dar și mai credibili analiști ai fenomenului literar basarabean și general românesc. Iată-l ajuns pe Ion Ciocanu și la o etapă a bilanțurilor, când scoate de sub tipar cărți de sinteză (ca, de ex., volumele *Dincolo de literă: Incursiuni critice în procesul literar contemporan* - Timișoara, 2002; *Literatura română: Studii și materiale pentru învățămîntul preuniversitar* - Chișinău, 2003, peste 500 de pagini!). Este apreciabilă contribuția lui Ion Ciocanu la opera de cultivare a limbii române în Basarabia (mai multe volume, apărute la Chișinău în ultimul deceniu), precum și la sociolingvistica din R. Moldova, care, în linii mari, se rezumă la apărarea dreptului la existență a glotonimului *limbă română*, precum și la lărgirea funcțiilor limbii de stat, ce rămîne în continuare strîmtorată de invazia limbii "fratelui mai mare". Cu ocazia aniversării a 65-a, pe care Ion Ciocanu a marcat-o în ianuarie curent, împreună cu colegii de breaslă, prietenii, discipolii, simpatizanții și admiratorii – mulți citiți îi are! – BM a pregătit pentru tipar o bibliografie ce-l va bucura, neîndoielnic, pe prodigiosul nostru cărturar.

Cînd pomii vor înmuguri, la mijlocul lunii lui Mărțișor, își va sărbători aniversarea a 70-a **Serafim Saka**, apreciat prozator, eseist, traducător. S-a manifestat și ca scenarist, și ca editor, consultant pentru tinerii literați. Dacă e să facem un bilanț aniversar, cîteva poziții bibliografice semnate de S. Saka persistă cu certitudine în conștiința mai multor cititori: romanele *Vămile* și *Linia de plutire*, cărțile de publicistică *Aici și acum*, *Pentru tine bat...*, *Basarabia în gulag* etc.

Și, desigur, traducerile sale din creația dramatică a unor autori ruși (Al. Ostrovski, M. Gorki, V. Șukșin) sau transpunerea piesei *Biedermann și piromani*, de elvetianul Max Frisch. La cei 70 de ani pe care îi va sărbători în curînd, BM "B. P. Hasdeu" îi va face lui S. Saka un original cadou – o biobibliografie, ca cea mai sigură confirmare a unei activități literare, culturale și obștești cu care autorul se poate mîndri.

Un vechi și fidel amic al bibliotecilor din Chișinău este cărturarul, înțeleptul (și în accepția mozaică a acestui cuvînt) **Alexandru Gromov**. În luna aprilie bibliofilii vor sărbători aniversările unor personalități proeminente ale literaturii universale ca Hans Christian Andersen sau Emile Zola, dar își vor aminti și de Al. Gromov: a scris printre primii și puținii la noi, în Basarabia, povestiri și romane fantastice; a tradus zeci de romane, povestiri, nuvele, din rusă, franceză, italiană (volumul *Dragoste la Bologna. Nuvele contemporane italiene*, apoi *Ciociora*, acest extraordinar roman de Alberto Moravia); a cultivat o publicistică exuberantă – ca, de ex., cea de la faimoasa cîndva revistă de cultură *Moldova*, de-a lungul a trei decenii și mai bine!). A fost un sincer și eficient îndrumător al tinerilor gazetari, traducători, redactori de carte – la acest capitol, Al. Gromov poate fi comparat cu generosul scriitor, traducător și cărturar Alexandru Cosmescu. Este inexprimabil aportul maestrului Al. Gromov la opera de ocrotire și cultivare a limbii române în Basarabia sovietizată și post-sovietică, căci și în prezent savurăm articolele d-lui pe această temă, în diferite ziare și reviste, inclusiv în ziarul municipal *Capitala*. În semn de recunoștință pentru cîte bune a făcut Al. Gromov, BM din Chișinău, în persoana filialei *Ovidius*, îi pregătește o biobibliografie aniversară ce se va înscrie organic în lista, deja apreciabilă, chiar impresionantă, a biobibliografiilor elaborate și editate de echipa *Hasdeu*.

Prin aceste lucrări biobibliografice BM *Hasdeu* își aduce originala sa contribuție la selectarea și înveșnicirea unor certe valori spirituale ce răsar și înfloresc în rodnicul sol basarabean, multe dintre acestea desfăcîndu-și crengile spre Vest și spre Est, spre Europa și întreaga lume.